SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

Jild 3, Son 11

2023

ISSN: 2181-1342 (Online)
Сайт: https://scienceproblems.uz
DOI: 10.47390/SP1342V3I11Y2023

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОИЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 11 (3)-2023

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2023

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Аброр – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакаров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликов Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Носирходжаева Гулнора Абдукаххаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Рахман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич –филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАР:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуротовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси

Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа октори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич – юридик фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Тошкент давлат юридик университети.

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Хашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Тайланова Шохида Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Васила Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбаҳор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабоевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атақулович –сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич –сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхати (Рўйхатга) киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.
Муассис: "SCIENCEPROBLEMS TEAM" масъулияти чекланган жамият.

Таҳририят манзили:
Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com
Телеграм канал: https://t.me/scienceproblems_uz

МУНДАРИЖА

07.00.00 – ТАРИХ ФАНЛАРИ

Kucharov Jamshid Qulnazarovich
ROSSIYANING PAXTA YETISHTIRISH BORASIDAGI SINOV-TAJRIBALARI XUSUSIDA AYRIM MULOHAZALAR (TURKISTON TO‘PLAMI MATERIALLARI ASOSIDA) 11-14

Тағбаев Амирбек Аширбаевич
Б.Х.КАРМИШЕВА АСАРЛАРИДА “ИЛК ҚАБИЛАЛАР”ГА ОИД ЭТНОНИМЛАР МАСАЛАСИ 15-23

Ҳамаев Нодирбек Мўминович
ТУРКИСТОНДА ИСТИҚЛОЛ УЧУН КУРАШНИНГ РИВОЖЛАНИБ БОРИШИ ВА УНИНГ МАТБУОТДА ЁРИТИЛИШИ (1920-1924) 24-32

Tilavova Shahnoza Salohitdinovna
XIX ASR OXIRI – XX ASR BOSHLARIDA BUXORO AMIRLIGIDA JADIDLARNING FAOLIYATI 33-36

Қозоқов Тоҳиржон Қодиралиевич
НАМАНГАНДА ҚОЗИЛАР ВА СУДЛАР ТАРИХИ 37-42

Артикбаев Ойбек Салимахаматович
ЎЗБЕК-ҚОЗОҚ ЭТНОМАДАНИЙ АЛОҚАЛАРИНИНИНГ ОИЛАВИЙ УРФ-ОДАТ ВА МАРОСИМЛАРДА НАМОЁН БЎЛИШИ (XX АСР ТОШКЕНТ ВОҲАСИ МИСОЛИДА) 43-56

Atavullayeva Shaxlo Musoyevna
O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI BIRINCHI KONSTITUTSIYASINING YARATILISH TARIXI ... 57-62

8.00.00 – ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ

Қўчқаров Файзулло Абдужабборович
ХОРИЖИЙ ИНВЕСТИЦИЯЛАР – АГРАР СОҲАНИ ИННОВАЦИОН РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ МУҲИМ ОМИЛИ 63-70

Shao Junling
ANALYSIS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF UZBEKISTAN'S REGIONAL ECONOMY .. 71-76

Ashirov Nurmurod Qulmatovich
RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN KENG KO‘LAMDA FOYDALANISHDA BANK TIZIMINI IMKONIYATLARINI OSHIRISH YO‘LLARI 77-82

Togayev Salim Sobirovich
BANK XIZMATLARIGA BO‘LGAN ISHONCHNI OSHIRISH YOHUD MIJOZNI JALB QILISHNING SAMARALI YO‘LLARI 83-89

Саттаров Ғанижон Озодович
МИНТАҚА РАҚОБАТБАРДОШЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШДА ЭКСПОРТ САЛОҲИЯТИДАН ФОЙДАЛАНИШ ОМИЛЛАРИ 90-96

Yakubova Samira
LEVERAGING PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIPS: STRATEGIES FOR OPTIMAL INVESTMENT FINANCING 97-102

Abdualiyev Hamidulla Toxirjonovich
OLIY TA'LIM MUASSASASINING INNOVATSIYALARNI BOSHQARISH TIZIMIDAGI LOYIHALARNI BOSHQARISH OFISI 103-109

Egamberdiyeva Salima Rayimovna
XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA QISHLOQ XO'JALIGIDA AKTIVLAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH 110-118

Xolmamatov Diyor Haqberdievich
SANOAT KORXONALARINING BOZORDAGI MAVQEINI BAHOLASHDA SPACE TAHLIL USULIDAN FOYDALANISH 119-127

Gafurova Dilshoda
INNOVATIVE MANAGEMENT IN HIGHER EDUCATION: ASSESSING STRATEGIES AND IMPACTS 128-132

Xomidov Abdugaffor Axmadjonovich
TA'LIM SOHASIDA LOYIHALARNI BOSHQARISH 133-139

Raxmonov Mirvoxid Rajabovich
NAVOIY VILOYATI ASOSIY KAPITALIGA INVESTITSIYALAR TUZILISHI VA DINAMIKASI TAHLILI 140-149

Boyjigitov Sanjarbek Komiljon o'g'li
DON VA DONNI QAYTA ISHLASH KORXONALARIDA MARKETING XIZMATI SAMARADORLIGINI BAHOLASHDA SNW TAHLIL USULINING O'RNI VA UNI QO'LLASH XUSUSIYATLARI 150-159

Aziza Umarova
AKSIYALARNI BIRLAMCHI OMMAVIY JOYLASHTIRISH (IPO) AMALIYOTI ORQALI MOLIYAVIY RESURSLARNI SHAKLLANTIRISHNING XORIJ TAJRIBASI 160-167

Абдуллаев Бунёд Ўткирович
СУРХОНДАРЁ ВИЛОЯТИДА ЭКОЛОГИК ТУРИЗМНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ 168-178

Matjonov Bekjon Ravshonbekovich
SOME CHARACTERISTICS OF ENSURING FOOD SAFETY IN UZBEKISTAN 179-185

Алиматова Наргис Абдухалиловна
КАМБАҒАЛЛИКНИ ҚИСҚАРТИРИШ-РАҚОБАТБАРДОШЛИК ОМИЛИ 186-197

09.00.00 – ФАЛСАФА ФАНЛАРИ

Kobulniyazova Gulchexra Toshpulatovna
F. NITSSHE "HAYOT FALSAFASI" KONSEPSIYASI IJTIMOIY RIVOJLANISHNING IRRATSIONAL ASOSI 198-204

Qaxorov Pulotjon Xursanmurodovich
INSON MOHIYATI, UNING BIOLOGIK VA IJTIMOIY TABIATI 205-211

Турсунов Лочин Эркинович, Хакимова Дилноза Юсуфхоновна
РАЗВИТИЕ ПРАВОВОГО СОЗНАНИЯУ ЖЕНЩИН В УЗБЕКИСТАНЕ 212-218

Urinboyev Dilmurod Tura o'g'li
HUQUQIY FAOLLIK VA HUQUQIY MADANIYATNI RIVOJLANTIRISH MUOMMOLARI...... 219-225

Яздонов Зикирилло Шукуриллоевич
АЛ-ҲАКИМ АТ-ТЕРМИЗИЙНИНГ СЎФИЁНА ҚАРАШЛАРИ ВА МАЛОМАТИЙЛИККА МУНОСАБАТИ 226-231

Nabiyev Maxsud Abdumannonovich
IQTISODIY MADANIYATNINGMAZMUNIVAMOHIYATI 232-238

Haydaraliyev Shuhratjon
MARKAZIY OSIYODA MILLATLARARO MUNOSABATLARNING MILLIY VA MINTAQAVIY XUSUSIYATLARI 239-243

Хамраев Сардорбек Шарафутдинович
ЭКОТУРИЗМ ЖАРАЁНЛАРИНИ РИВОЖЛАНИШИНИНГ ТАРИХИЙ ЭВОЛЮЦИЯСИ.. 244-250

Xashimov Sheraxon Jo'raxonovich
O'ZBEKISTONNING XALQARO IMIDJINI YUKSALTIRISHDA MILLIY TURIZMDAGI EKOLOGIK TURIZMNING TUTGAN O'RNI 251-260

Хатамова Рашида Закиржановна
ПАТРИОТИЗМ КАК ЭЛЕМЕНТ КУЛЬТУРЫ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ 261-266

Патиев Холдор Икромович
ЖАДИДЧИЛИК ҚАРАШЛАРИ НЕГИЗИДА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ЙЎНАЛИШЛАРНИНГ ВУЖУДГА КЕЛИШИ ВА ЖАМИЯТДА РИВОЖЛАНИШИ 267-275

Ismoilova Xayitxon Maxammadjonovna
FARG'ONA VODIYSIDA OILA URF-ODATLARI VA QADRIYATLARINING TRANSFORMATSIYASI VA UNING IJTIMOIY JARAYONLARDA NAMOYON BO'LISH XUSUSIYATLARI 276-280

Raximova Rayxon Abdurasulovna
GLOBALLASHUV VA OILA AXLOQIY MADANIYATINING O'ZARO ALOQADORLIGI 281-287

Raxmankulov Farxod Raximkulovich
MULKDORLAR QATLAMIDA IJTIMOIY MAS'ULIYAT TUYG'USINI SHAKLLANTIRISH MASALALARI 288-292

Shirinov Anvar Qanoatovich
MARKAZIY OSIYODA INSON TARAQQIYOTINING DOLZARB MASALALARI 293-299

Xandamova Marifat Akramovna
"OSOR AL-BOQIYA" – ABU RAYHON BERUNIY ILMIY IJODINING DURDONASI 300-304

Teshaboev Muhiddin Marifovich
IJTIMOIY DAVLATDA IJTIMOIY ADOLATNI TA'MINLASH VA IJTIMOIY INSTITUTLARNING MAQSADI 305-311

Karimov Rahmat Rahmonovich, Bekbayev Rauf Rustamovich
MADANIY ANTROPOLOGIYA FANINING PREDMETI VA IJTIMOIY-GUMANITAR FANLAR TIZIMIDAGI O'RNI 312-320

Talapov Baxriddin Alijanovich
DEMOKRATIYA VA SHARQONA BOSHQARISHNING ETNODIFFERENSIAL XUSUSIYATLARI 321-326

10.00.00 – ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ

Ауезмуратова Нуржамал Дастенбаевна
КАРАКАЛПАКСКИЕ ЖЕНСКИЕ ЛИЧНЫЕ ИМЕНА 327-332

Olga Filippova
ADDING REDUNDANCY FUNCTIONS TO CLUSTERED IMPLEMENTATION 333-345

Egamnazarova Zaynab Xolmurod qizi
INGLIZ TILIDAGI RIELTORLIK FAOLIYATIGA OID TERMINLARNING O'ZBEK TILI O'ZLASHISH MASALALARI 346-351

Narzieva Gulnoza Akbarovna
LEKSIK BIRLIKLARDA MILLIY – MADANIY KOD IFODASI 352-357

Qodirova Mukaddas Tog'ayevna, Ibragimova So'g'diyona Ikrom qizi
INGLIZ-O'ZBEK TILLARIDA VERBAL VA NOVERBAL MULOQOT TABULARINING QO'LLANILISHI 358-362

12.00.00 – ЮРИДИК ФАНЛАР

Тўраев Сардор Абдихаким ўғли
ИНТЕРНЕТ ТАРМОҒИДАН ФОЙДАЛАНИБ СОДИР ЭТИЛАДИГАН ЖИНОЯТЛАРНИНГ ОЛДИНИ ОЛИШНИНГ УМУМИЙ ЧОРАЛАРИ 363-371

Атаев Шокир Куранбаевич
ТАДБИРКОРЛИК ФАОЛИЯТИНИ МАЪМУРИЙ-ҲУҚУҚИЙ ТАРТИБГА СОЛИШ АСОСЛАРИНИ ЯНАДА ЛИБЕРАЛЛАШТИРИШ 372-377

Юсупов Илхомжон Ибодиллаевич
ҲУҚУҚИЙ АНИҚЛИК ПРИНЦИПИНИНГ АЙРИМ НАЗАРИЙ - ҲУҚУҚИЙ ЖИҲАТЛАРИ ХУСУСИДА 378-385

13.00.00 – ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ

Adizova Nigora Baxtiyorovna
MUAMMOLI TA'LIM ASOSIDA BOSHLANG'ICH SINF O'QUVCHILARINING DIVERGENT TAFAKKURINI TARBIYALASH VA RIVOJLANTIRISH 386-390

Tkacheva Anastasiya Aleksandrovna
OʻZBEKISTON OLIY OʻQUV YURTLARI TALABALARINING IJTIMOIY-MADANIY KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH UCHUN ISPAN TILINI OʻQITISHDA VIRTUAL REALLIKDAN FOYDALANISH 391-400

Uralova Muxabbat Sanjar qizi
BOʻLAJAK BOSHLANGʻICH SINF OʻQITUVCHISINING IJODIY-METODIK FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH........ 401-406

Kenjabaev Jahongir Abdisalimovich
METHODOLOGY FOR TEACHING ENGLISH BASED ON INTERNET RESOURCES 407-411

Abdusamatov Alisher Sobirovich
TA’LIMNI LOYIHALASHTIRISH JARAYONIGA SEMIOTIK YONDASHUV 412-417

Ibragimova Ehtiyotxon Ismailovna, Sobirova Nargiza Numonjonovna
TA’LIMDA NOVERBAL VOSITALARNING O`RNI 418-422

Babayeva Maxfuza Abduvaitovna
TA’LIMDA FANLARARO BOG’LANISHNING AHAMIYATI 423-429

Nazarova Zarrina Allaberdiyevna
MAKTAB OʻQITUVCHILARINING KREATIV SIFATLARINI RIVOJLANTIRIRSH USULLARI........ 430-435

Jumayeva Gulnora Tursunpulatovna
OʻQITUVCHILARINING KASBIY MADANIYATINI RIVOJLANTIRISHNING SHART-SHAROITLARI 436-442

Умаров Азиз Авазович
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ АУДИОВИЗУАЛЬНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА 443-447

Ahmadjonova Odina Anvarjon qizi
INGLIZ TILI DARSLARIDA O’QUVCHILARNING KOMMUNIKATIV NUTQIY KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI(STEAM TA’LIM TEXNOLOGIYASI MISOLIDA)........ 448-453

Otamurodova Shamsu Qamar Otamurodovna
DIVERSIFIKATSIYA TAMOYILI ASOSIDA TALABALARNING KREATIVLIGINI YUZAGA CHIQARISH METODIKASI 454-461

Komilov Nodirbek Bokijonovich
THE IMPORTANCE OF THE HISTORY OF MEDICINE IN INCREASING THE EXCLUSIVE COMPETENCE OF FOREIGN STUDENTS 462-466

Sapieva Nargiza Mamayusufovna
IQTIDORLI OʻQUVCHILARNING KREATIV FIKRLASH KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHNI IJTIMOIY–PEDAGOGIK QO'LLAB–QUVVATLASH 467-478

Norqobilova Rayxona Davlatovna
XORIJIY FANLARDAN BOLALARNING MAKTABGA TAYYORGARLIGINING DIAGNOSTIKASI 479-484

Mamatkodirov Maxammadali Mamatisakovich
SINFDAN TASHQARI MASHG‘ULOTLAR UCHUN RAQAMLI VOSITALAR VA PLATFORMALARNI HAMDA O‘QITISH USULLARINI TANLASH 485-492

Irgasheva Umida Raimjanovna
TALABALAR KASBIY NUTQ KOMPETENTSIYASINI STEAM TEXNOLOGIYASI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH 493-498

Turayeva Lolaxon Yuldashevna
ERKIN MEXANIK TEBRANISHLARNI MAPLE DASTURIY VOSITASI YORDAMIDA O‘RGANISH VA NAMOYISH ETISH 499-505

Kushakova Gulnora Egamkulovna
TALABA YOSHLARNI OILAVIY HAYOTGA TAYYORLASHNING PEDAGOGIK VA PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI 506-510

Kenjabayeva Dilafruz Abdisalimovna
OLIY O'QUV YURTI SHAROITIDA ZAMONAVIY O'QITUVCHINI TAYYORLASHNING DEONTOLOGIK KOMPONENTI 511-518

Xasanova Gulnoza Raxatjanovna
KREDIT-MODULLI TA’LIM TIZIMI JARAYONIDA OLIY TA’LIM MUASSASALARI TALABALARINING MUSTAQIL ISHLARINI TASHKIL ETISH MUAMMOLARI 519-525

SCIENCE PROBLEMS.UZ

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари. -№ 11 (3)-2023.
ISSN: 2181-1342 (Online)
https://scienceproblems.uz

13.00.00- Педагогика фанлари

Otamurodova Shamsu Qamar Otamurodovna
Termiz davlat universiteti
Boshlangʻich ta’lim kafedrasi oʻqituvchisi

DIVERSIFIKATSIYA TAMOYILI ASOSIDA TALABALARNING KREATIVLIGINI YUZAGA CHIQARISH METODIKASI

Annotatsiya. Ushbu maqola diversifikatsiya tamoyili asosida talabalarning kreativligini yuzaga chiqarish metodikasi haqida yozilgan boʻlib, tadqiqot ishda diversifikatsiya tamoyili asosida dars mshgʻulotlari turlari, diversifikatsiya tamoyili asosida mashgʻulot tashkil etish turlari, “Zamonaviy dars” variativ dasturi, “Kayfiyat taxtasi” metodi va “Zeygarnik effekti” metodlari haqida ma’lumotlar berilib jadval va rasmlar yordamida yetarlicha ifodalagan.

Kalit soʻzlar: ta’lim, sharoit, diversifikatsiya, ishlab chiqarish, metod, dars, mshgʻulot.

Otamurodova Shamsu Kamar Otamurodovna
Teacher of the Department of
Primary Education of Termiz State University

METHODOLOGY OF STUDENTS' CREATIVITY EXPRESSION BASED ON THE PRINCIPLE OF DIVERSIFICATION

Abstract. This article is written about the method of bringing out the creativity of students based on the principle of diversification, and in the research work, the types of classes based on the principle of diversification, the types of organization of classes based on the principle of diversification, the "Modern Lesson" variant program, the "Mood Board" method and Information about the methods of the "Zeigarnik effect" was given and sufficiently expressed with the help of tables and pictures.

Key words: education, conditions, diversification, production, method, lesson, training.

Отамуродова Шамсу Қамар Отамуродовна
Преподаватель кафедры начального образования
Термезского государственного университета

МЕТОДОЛОГИЯ ВЫРАЖЕНИЯ ТВОРЧЕСТВА СТУДЕНТОВ НА ОСНОВЕ ПРИНЦИПА РАЗНООБРАЗИЯ

Аннотация. В данной статье написано о методе раскрытия творческих способностей учащихся на основе принципа диверсификации, а также в научно-исследовательской работе виды занятий по принципу диверсификации, типы организации занятий по принципу диверсификации. , вариант программы «Современный урок», метод «Доска настроения» и информация о методах «эффекта Зейгарник» были даны и достаточно выражены с помощью таблиц и картинок.

Ключевые слова: образование, условия, диверсификатсия, производство, метод, урок, тренировка.

DOI: https://doi.org/10.47390/SP1342V3I11Y2023N63

Kirish. Uzluksiz ta'limda diversifikatsiyaning o'rni va ahamiyatiga doir muammolarga bag'ishlangan tadqiqotlar bilan mufassal tanishib, biz uzluksiz ta'limda kechadigan diversifikatsiya jarayonlarini pedagogik tizimdagi diversifikatsiya bilan ta'lim muassasalaridagi diversifikatsiyasining umumlashmasi sifatida qarash o'rinli, deb hisoblaymiz. Bunday yondashuv ta'lim tizimining rivojlanish darajasini keng miqyosda (respublika, mintaqa, tuman va soha), shuningdek, tor miqyosda (aniq bir ta'lim muassasasi) tashxislash va bashorat qilishga zamin yaratadi.

Tahlil va natijalar. Ko'rib turganimizdek, *ijodiy-kreativ muhit o'z-o'zidan barpo bo'ladi va davomli ravishda rivojlanib* boradi: buning uchun o'qituvchi ijodiy-kreativ qobiliyatga ega bo'lgani holda, ijodiy-kreativlik muhitiga qo'yiladigan asosiy talablarning bajarilishini ta'minlashi yetarli, deb hisoblaymiz. Bizning shaxsiy tajribalarimiz hamda tajribali ustozlarning faoliyatini o'rganish natijasida diversifikatsiya tamoyili asosida dars mashg'ulotlari turlarini taklif etdik (1-rasm).

1- jadval.

Diversifikatsiya tamoyili asosida dars mshg'ulotlari turlari

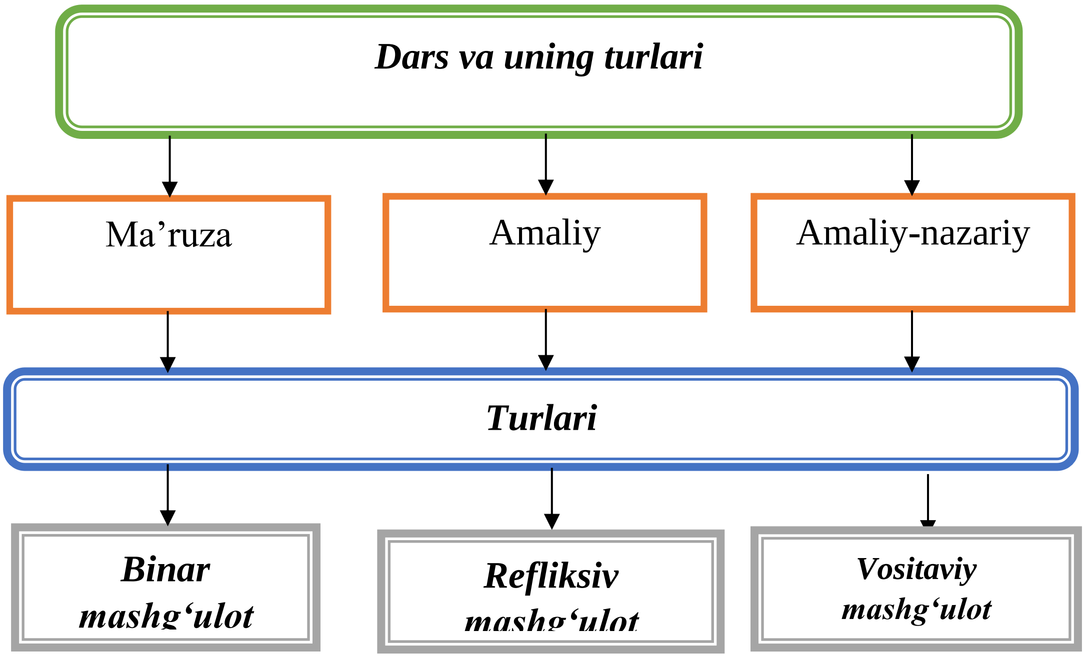

Diversifikatsiya tamoyili asosida dars mashg'ulotlarini turli ko'rinishlarini faol qo'llash rivojlantiruvchi ta'lim yetakchi g'oyasida (paradigmasi)da ham muhim o'rin egallaydi. Buning asosiy sabablaridan biri rivojlantiruvchi ta'limda talabalarning kreativlik darajasini oshirish, mustaqil fikrlash imkoniyatini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi. har bir dars mashg'uloti turlari o'ziga xos aspektlarga ega.

Taklif etiladigan ma'ruza (amaliy)lar ham o'z vazifasiga bog'liq holda turlicha bo'ladi. Talabalarning mavzuni o'zlashtirishdagi muammolari va qiyinchiliklariga bog'liq holda istalgan birini tanlash mumkin. Ushbu mashg'ulot turlari orqali o'qitishni tashkil etish shaxsiy tajriba va qobiliyatni rivojlantirishga, talabalarni turli vaziyatlarda o'z bilim, ko'nikmalarini namoyon etishga o'rgatib boradi. Diversifikatsiya tamoyili asosida mashg'ulot tashkil etish universal

mexanizm sifatida qaralib, zamonaviy ta'limning mohiyatini ochib bera oladi. mazkur mashg'ulot modellari asosida o'qitishda talabaning kreativlik potensialini yuzaga chiqarish imkonini beradi. Biz quyida dars modellarini taklif etamiz (2-rasm).

2- jadval.

Diversifikatsiya tamoyili asosida mashg'ulot tashkil etish turlari.

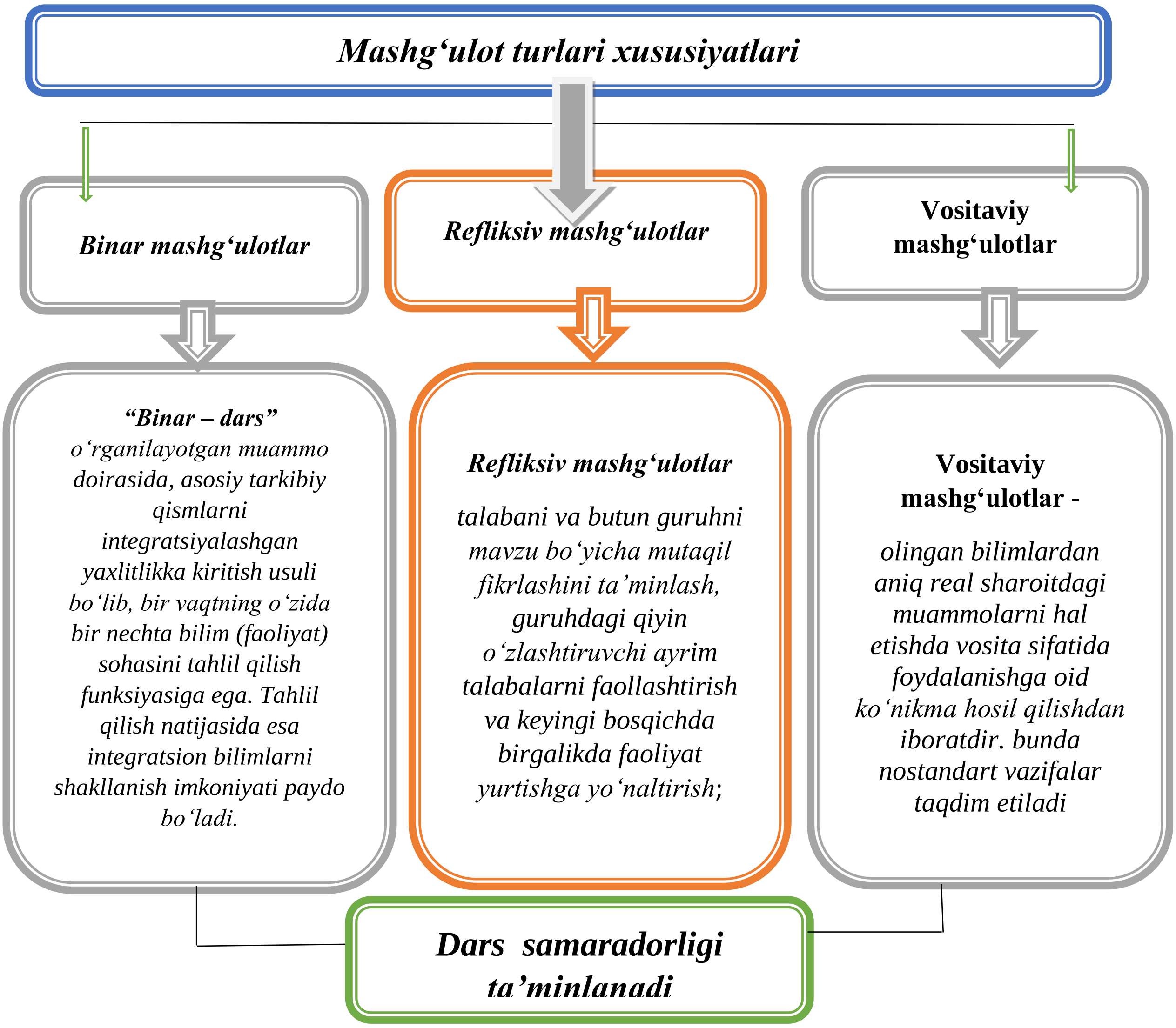

Taklif etilgan mashg'ulot turlarida pedagog auditoriyadagi har bir talabaning bilim olish bo'yicha shaxsiy rivojlanish qobiliyatini hisobga olib, ta'limiy vazifalarni loyihalashtiradi. bu esa quyidagilarga imkon yaratadi:

-har bir talaba, hatto qiziqishi yo'q, qiyin o'zlashtiruvchi talabaga ham imkoniyatini yuzaga chiqarishga yordam beradi;

-har bir bosqichda hamkorlikka asoslanadi, bu esa talabalarda o'zlariga ishonch hissini rivojlantiradi;

-mavzuga qiziqtirish asosida kreativlik darajasini oshirishga xizmat qiladi.

-ijodiy – kreativ muhit yaratiladi.

Talabalar kreativ potensialini diversifikatsiya tamoyillari asosida yuzaga chiqarishda auditoriyada olib boriladigan mashgʻulotlar bilan birga talabalarning ***darsdan tashqari oʻquv-tarbiyaviy faoliyati*** (oʻziga xos erkin rivojlanish zonasi) ham yetakchi hisoblanadi.

Mazkur jarayon — pedagoglar, ota-onalar va boshqa ishtirokchilarning hamkorligi asosida olib borilishi sababli murakkab tizimi boʻlib, turli faoliyat turlarini birlashtiradi hamda ta’lim jarayonidan tashqarida talabaga ham tarbiyaviy, ham ta’limiy rivojlanishiga ijobiy ta’sir koʻrsatish uchun keng imkoniyatlarga ega.

Auditoriyadan tashqari faoliyat talaba kreativligini rivojlantirish uchun eng qulay faoliyatdir, chunki uning subyekt pozitsiyasini faollashtirishni ta’minlaydi, tengdoshlari bilan oʻzaro munosabatlarni va muloqotni ragʻbatlantiradi, darslari davomida olingan bilimlarni amaliy qoʻllash shaxsiy tajribasini boyitadi, tashkilotchilik qobiliyatlarini rivojlantirishga hissa qoʻshadi.

- Talabalar kreativ potensialini diversifikatsiya tamoyillari asosida yuzaga chiqarishda ta’limdan tashqari faoliyatni shunday tashki etish kerakki, uning asosiy maqsadi talabalarning turli faoliyat turlariga qiziqishlarini uygʻotish, individual qobiliyatlarini ochib berish va rivojlantirish (ularni har doim ham darsda aniqlab boʻlmaydi), samarali, jamiyat tomonidan ma’qullangan faoliyatlarda faol ishtirok etish istagini roʻyobga chiqarishdan iborat.
- Talabalar kreativ potensialini diversifikatsiya tamoyillari asosida yuzaga chiqarishda mazkur faoliyatni tashkil etish muayyan talablarni bajarishni nazarda tutadi:
- talabalarning majburiy ma’naviy –ma’rifiy tadbirlari tarkibiga kreativlikni rivojlantirish elementlarini kiritish:
- talabalarni oʻzaro ta’sirning boshidanoq samarali ijodiy faoliyatga tayyorlash;
- moʻljallangan maqsadga erishish uchun zarur boʻlgan oraliq vazifalar (nostandart, kreativ) tizimini birgalikda rejalashtirish,
- qoʻshma faoliyatda motivatsion (ta’limiy) -ma’naviy sohani birgalikda rivojlantirishga yoʻnaltirish lozim.

Tajribalar shuni koʻrsatadiki, ijodiy-kreativ muhit yaratish uchun OTM sharoitida tashkil etiladigan amaliy, nazariy, amaliy-nazariy (seminar) dars va auditoriyadan tashqari mashgʻulotlarida kommunikativ yondashuvni joriy etgan holda, interfaol usullar, bahs-munozara, muammoli vaziyatlarni oʻz tarkibiga olgan diversifikatsiya tamoyili asosida ***“Zamonaviy dars” variativ dasturi*** hamda **potensial.uz. saytiga** joylashtirilgan ***Veb-kvestlarni*** taklif etdik. Bu metodlardan foydalanish kutilgan natijani beradi deb hisobladik (3-jadval).

3-jadval.

“Zamonaviy dars” variativ dasturi

<table>
<tr><td>Kurs, yoʻnalish</td><td colspan="3">Boshlangʻich ta’lim yoʻnalishi talabalari uchun
6-7 semestrlar uchun</td></tr>
<tr><td>Dastur maqsadi</td><td colspan="3">Kreativ potensialni yuzga chiqarish</td></tr>
<tr><td>Muddati</td><td colspan="3">Oʻquv yili yil davomida</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Boshlangʻich ta’lim pedagogikasi, innovatsiya va integratsiyasi</td><td colspan="3">Oʻquv-tarbiyaviy jarayon</td></tr>
<tr><td>Ma’ruza/amaliy turi va metodlari</td><td>Mini Intellektual tadbirlar</td><td>Kreativ topshiriqlar</td></tr>
</table>

				Veb-kvestlar asosida. ***potensial uz sayti***
Diversivikatsiya tamoyiliga asoslangan	**Boshlangich maktabda pedagogik jarayonning zamonaviy tendensiyalari va texnologiyalari.**	Panel ma'ruza "Zeygarnek effekti" metodi	***"Kulgi daqiqasi" intellektual o'yin***	Veb-Kvest№1 ***potensial uz sayti***
	Boshlangich ta'limda innovatsion pedagogika	Hodisaviy ma'ruza. "Negative brainstorming" metodi	***Viktorina***	Veb-Kvest№2 ***potensial uz sayti***
	An'anaviy va innovatsion ta'limning kiyosiy taxlili	Binar ma'ruza ***"Besh savol va bir echim" metodi***	*"Olti savolga – oltin javob"*	.Veb-Kvest№3 ***potensial uz sayti***
	Ta'limnn tashkil etish turlari va shakllari. dars - ta'lim tizimini tashkil etishning asosiy shakli sifatida.	Mikro-ma'ruza "Tasodifiy so'zlar" metodi	*"Yurak, aql va qo'l" vizual o'yin*	Veb-Kvest№4 ***potensial uz sayti***
	Boshlangiich talim fanlarini o'kitishda innovatsion yondashuv	***Refleksiv ma'ruza "Storyboarding" metodi***	*"Ijodkorlar davrasi" tadbir*	Veb-Kvest№5 ***potensial uz sayti***
	Innovatsiyalarnn ta'lim jarayoniga tatbik etishning tashkilny pedagogik asoslari.	Klassik Ma'ruza "Kayfiyat taxtalari" metodi	*"Kelajakdagi – MEN" davra suhbati*	Veb-Kvest№6 ***potensial uz sayti***
	Boshlangich maktabda innovatsiya va integratsiyaning o'zaro alokadorligi.	Binar ma'ruza **"Aloqasiz-aloqador" metodi**	*Zakovat tanlovi*	Veb-Kvest№7 ***potensial uz sayti***

Tasavvur qilaylik, siz hozir mening maktabimning xodimisiz, men menejer sifatida sizga shuni ma'lum qilamanki, biz hozirgina maktab o'quvchilari uchun forma (1 000 000 dona) oldik. O'quvchilar maktab formasini olib quyganlik ehtimoli juda yuqori sharoitdamiz. Siz

ularni imkon qadar tezroq o‘quvchilarga sotishingiz (tarqatishingiz) kerak. Maktab omborini ijaraga olishni iloji yuk. Sizning harakatlaringiz?

Maqsad: talabalardan kamida 4-5 kreativ javob variantni olish talab etiladi. U bu tovarlarni qayerda sotadi va u mijozlarni qayerdan qidiradi.

Baholash mezonlari:

1. Reklama qilish haqiqati (matnli va vizual).
2. Fikrlashning kengligi, moslashuvchanligi,
3. Innovatsion echimlarni topish qobiliyati

“Kayfiyat taxtasi” metodi.

Maqsad: “Kayfiyat taxtasi” metodi talabalarni ijodkorligini, vizuallashtirish ko‘nikmasini rivojlantirish, muammoni tasvirlar, grafiklar, diagrammalar orqali echimini taklif etish bilan bog‘liq metod.

Mazmuni: talabalar pedagogik faoliyatga oid ***yangilik*** taklif etishlari kerak bo‘ladi. Ular turli vositadan foydalanib taklif etadigan yangiligini yanada aniqroq ommalashtirishi uchun yorqin formatda ***vizual taqdim etishi*** kerak bo‘ladi. Misol uchun, talabalar guruhi ***yangi didaktik metoddan foydalanish*** yangiligini taklif etmoqchi bo‘lsa, o‘zlarining ***vizual strategiyasini*** ishlab chiqishda “kayfiyat taxtasi”ni yaratishi kerak. Ular o‘z kayfiyat taxtalarida ***brend ranglarni*** va tegishli ***yurakka yaqin iboralarni*** keltirishi maqsadga muvofiq. Shuningdek, kayfiyat taxtasida tabassum qilayotgan odamlar kabi hamkasblar ularning ijodini qanday his qilishni ***xohlashlarini*** ham ifodalovchi tasvirlardan foydalanishlari kerak bo‘ladi.

1- rasm.

“Vizual ko‘rsatmalar” metodi. Maqsad: talabalarni mavzuni vizuallik asosida o‘zlari anglab tushunishlari hamda ijodiy yondashuv asosida tajribasiga tayanib auditoriyaga tushuntirish ko‘nikmasini rivojlantirish.

Mazmuni: talabalar o‘rtasida erkin assotsiatsiyalarni targ‘ib qilish uchun o‘qituvchi tomonidan mavzuga doir oldindan tanlangan rasmlardan foydalaniladi. Ushbu uslub yordamida talaba asosiy mavzu yoki muammo bayonini anglab yetadi. O‘qituvchi har bir talabaga 10 tagacha tayyorlangan rasmli papkani berishi yoki har bir rasmni birma-bir guruhga taqdim etishi mumkin. Rasmlardan foydalanib, talaba mavzu yoki muammo bayoni bilan bog‘liq g‘oyalarni ishlab chiqadi. Shundan so‘ng ketma ketlik asosida rasmli axborotni taqdimot

qiladi. Ushbu uslub yangi va kutilmagan fikrlarni ishlab chiqish uchun tashqi elementlarni kiritish orqali innovatsion fikrlash jarayonini boshqarishga yordam beradi.

“Zeygarnik effekti” metodi

- Maqsad: talabalarga quyidagi imkoniyatni beradi:
- parishonxotirlikni yoʻqotib, talaba ongida fikrlarning tartiblash koʻnikmasi shakllanadi;
- masʼuliyat hissini shakllantiradi;

talaba miyasini zoʻriqtirishiga yoʻl quymaydi, miyaga dam beradi.

“Zeygarnik effekti” metodi quyidagi jadval asosida toʻldirib boriladi.

4- jadval.

Vaqt	**Sodir boʻlgan voqea (yangi mavzu mazmuni)**	**Men nima qildim (qanday eslab qoldi)**	**Nima menga yangi qadamlar berdi**	**Qaysi fikr meni toʻxtatib qoldi (tushunmagan tushunchalar)**
17.11.2023 (Mavzu oʻtilgan sana)				

Diversifikatsiya tamoyili asosida talabalarning kreativlik potensialini yuzaga chiqarishda mazkur dastur va elektron resurslar quyidagilarga imkon beradi:
-sohani chuqur oʻrganish;
-tashabbuskorlik va topqirlikni rivojlantirish;
-intellektual qiziqishni oshirish;
-innovatsionlikni toʻliq rivojlantirish;
-kreativlik darajasini oshirish.

Talabalarning kreativlik potensialini yuzaga chiqarish muammosini hal qilishda mazkur dastur bilan birga *potensial uz* sayti ham taklif etiladi. Mazkur saytda berilgan *veb-kvestlar* talaba mustaqil faoliyatini kreativ yoʻnaltirishga qaratilganligi bilan ahamiyatli. veb-kvestlar potensial uz saytida.

Xulosa. Xulosa qilib aytish mumkinki, taklif etilgan “Zamonaviy dars” variativ dasturi talabalarning hamkorligini va oʻrtoqlari bilan munosabatni kuchaytirishga yordam beradi. Mazkur dastur mualliflik dasturi hisoblanib, pedagoglar oʻz intellekti va auditoriya imkoniyatiga koʻra murakkablashtirishi yoki soddalashtirishi mumkin.

Литература/Адабиётлар/ References:

1. Коллегов А.К. Диверсификация как основная тенденция развития высшего педагогического образования в России// Вестник ТГПУ. 2010. № 4 (94). С. 12-16.2.
2. Леонид Харченко. Диверсификация современных вузов и требований, предъявляемых к научно-педагогическим кадрам, журнал “Мир науки”, 2015, №2
3. Хуторской А. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования// Народное образование. – 2003. – № 2. – С. 58–64.

4. М.Ю.Ломакина. Диверсификация как принцип непрерывного образования, Журнал “Мир науки”, 2017 г. 2-номер.
5. В.Р. Дряхлова, Развитие довузовской подготовки в системе непрерывного профессионального образования управленческих кадров: на примере академии государственной службы, 2009 год, автореферат. дисс.
6. Ломакина М.Ю. Диверсификатсия как принцип непрерывного образования, Журнал “Мир науки”, 2017 г. 2-номер. 43-с.

SCIENCE PROBLEMS.UZ

ISSN: 2181-1342 (Online)
Сайт: https://scienceproblems.uz
DOI: 10.47390/SP1342V3I11Y2023

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОИЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 11 (3) – 2023

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).